

Kraków, 12 września 2022 r.

Dr hab. Teresa Olearczyk, prof. Uczelni
Akademia Krakowska im. A.F. Modrzewskiego w Krakowie

Recenzja

Iwona Ewa Waldzińska,

***Polska rodzina transgraniczna jako środowisko wychowania dziecka
w świetle literatury przedmiotu***

rozprawa doktorska

dyscyplina: nauki socjologiczne (nauki o rodzinie),

Wydział Nauk Społecznych,

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Kraków 2022, ss. 400

Rozprawa doktorska Pani mgr Iwony Ewy Waldzińskiej, *Polska rodzina transgraniczna jako środowisko wychowania dziecka w świetle literatury przedmiotu*, przedstawia temat niezwykle aktualny, który nabiera szczególnego znaczenia zarówno w kontekście migracji Polaków jak i aktualnego kryzysu małżeństwa i rodziny w społeczeństwie postmodernistycznym. Autorka podjęła naukową refleksję nad rodziną transgraniczną jako środowiskiem wychowania dziecka w świetle literatury przedmiotu. Doktorantka w niezwykle wyczerpujący sposób prezentuje dotychczasowy dorobek teoretyczny publikowany w obszarze tematyki pracy, pięknym, prawidłowym, naukowym językiem, a także szczegółowo przedstawia krytyczne a zarazem nowatorskie analizy przeprowadzonych badań.

Przedłożoną przez Panią Iwonę Waldzińską rozprawę doktorską stanowią cztery rozdziały, wstęp, zakończenie, wnioski i uogólnienia oraz niezwykle obszerna i aktualna bibliografia, a także abstrakt i słowa klucze w języku polskim i angielskim.

We wstępie Autorka w sposób klarowny i obszernie określiła (odwołując się do stanowiska kilku teoretyków tego zagadnienia) używane w rozprawie terminy „rodziny transgranicznej”. Dokładnie opisuje źródła wykorzystane w rozprawie doktorskiej. Praca napisana jest z bardzo dużą pasją i prawdziwą rzetelnością badawczą, która łączy doskonale solidność dobrego badacza z troską o komunikatywność przekazu. Warto docenić prawidłowe wyjaśnienie pojęć używanych w poszczególnych rozdziałach.

W rozdziale pierwszym „Rodzina wobec rzeczywistości migracyjnej w XXI wieku w Polsce” Doktorantka przedstawia tło problematyki migracji, a jednocześnie kontekst środowiska wychowawczego w rodzinach rozdzielonych granicami państw, ze szczególnym uwzględnieniem skali i przyczyn migracji w Polsce, uwarunkowań polityki państwa w odniesieniu do migracji, szans i zagrożeń środowiska rodzinnego związanych z migracjami oraz konsekwencji ekonomicznych, społeczno-kulturowych i moralno-religijnych.

W rozdziale drugim: „Przeobrażenia rodziny i więzi rodzinnych pod wpływem migracji” Pani Iwona Waldzińska prezentuje główne i rozległe przemiany rodziny i więzi rodzinnych na skutek migracji jednej osoby lub kilku osób z rodziny, podkreślając szczególnie następujące kwestie: zmiany struktury rodziny transgranicznej, modyfikację relacji i form komunikacji w związku z wyjazdami zarobkowymi, relacje rodzinne w kontekście strategii migracyjnych oraz przemiany opieki nad dziećmi.

W rozdziale trzecim: „Specyfika wychowania w rodzinie migracyjnej” Autorka ukazuje oryginalne cechy wychowania w rodzinach migracyjnych, przeobrażenia kultury środowiska rodzinnego, zmiany ról rodziców jako osób

znaczących, przemiany relacji wychowawczych oraz powiązania opiekuńczo-wychowawcze rodziny i szkoły.

Rozprawę doktorską dopełnia ostatni, czwarty, rozdział: „Propozycje integralnego wsparcia rodzin rozdzielonych przestrzennie”, w którym Doktorantka prezentuje propozycje całościowego wsparcia rodzin rozłączonych z powodu migracji. Z dużą znajomością tematyki przedstawia zapisy w ramach prawnej ochrony rodziny i dziecka, roli i miejsca szkoły oraz innych instytucji edukacyjnych współpracujących z rodziną, działań Kościoła w zakresie wsparcia rodzin transgranicznych oraz roli organizacji trzeciego sektora i polityki państwa.

Należy podkreślić, że podjęte przez Panią Iwonę Waldzińską zagadnienia są wynikiem jej sumiennej, cierplivej oraz krytycznej analizy źródeł i literatury przedmiotu w tym: raportów, sprawozdań, opracowań, monografii, programów edukacyjnych, wniosków z badań podejmowanych w Polsce odnoszących się do poakcesyjnych wyjazdów zarobkowych Polaków. Krytyczna analiza materiałów jest dopełniona badaniami własnymi Autorki.

Podjmując zagadnienie rodziny transgranicznej jako środowiska wychowania dziecka Doktorantka potrafi wydobyć z niej wiele różnych aspektów i umieścić je w szerokim kontekście współczesnej rzeczywistości. Warto docenić niezwykle wnikliwą analizę niniejszych materiałów do nauczania religii. Uważam, iż bardzo ważnym elementem omawianej rozprawy doktorskiej są zalecenia metodyczne skierowane do nauczycieli, pedagogów i katechetów. Uwagi te mają bardzo dużą wartość aplikacyjną, chociaż wydaje się, iż niekiedy brakuje jeszcze Autorce ostrości w wyrażaniu swojej opinii.

Struktura rozprawy doktorskiej jest logiczna, przejrzysta i spójna, co potwierdza doskonałą znajomość podjętej tematyki oraz przemyślaną kompozycję rozprawy. Bibliografia, odnośniki i przypisy wykonane są bardzo dobrze, solidnie, umiejętnie, dlatego pozwalają czytelnikowi na sprawne

dotarcie do poszczególnych kwestii. Uważam, iż od strony edycyjnej rozprawę można uznać za wręcz modelową.

Należy podkreślić, iż podjęta przez Panią Iwonę Waldzińską problematyka polskiej rodziny transgranicznej jako środowiska wychowania dziecka, zwłaszcza w obecnym kontekście społeczeństwa postmodernistycznego, może nie tylko służyć współczesnym nauczycielom i wychowawcom, ale stanowi przykład cierplivej, systematycznej, dokładnej i wnikliwej pracy młodej badaczki zagadnień rodzinnych.

Na koniec warto odnieść się do kryteriów oceny rozprawy doktorskiej:

1. Oryginalność rozwiązania problemu naukowego

Badania nad polską rodziną transgraniczną jako środowiskiem wychowania dziecka w świetle literatury przedmiotu, zwłaszcza w ujęciu familiologicznym, nie są podejmowane, dlatego podkreślam, że Autorka podjęła zagadnienie aktualne oraz bardzo ważne zarówno z perspektywy familiologicznej, socjologicznej, jak również pedagogicznej i teologicznej.

2. Wykazanie ogólnej wiedzy teoretycznej w danej dyscyplinie naukowej

Można uznać, że przyjęta przez Doktorantkę struktura rozprawy doktorskiej z zachowaną w niej logiczną kolejnością rozdziałów, a także umiejętność krytycznej analizy źródeł i literatury z dziedziny nauk społecznych, potwierdza, że Pani Iwona Waldzińska bardzo dobrze opanowała wiedzę teoretyczną w dyscyplinie nauki socjologiczne i wykazała się sprawnym posługiwaniem się w przygotowaniu ocenianej monografii.

3. Umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej

Podana do oceny rozprawa doktorska charakteryzuje się kompletnością podejmowanych opisów od strony merytorycznej i metodologicznej. Wszystko od wyboru tematu, przez dobór źródeł, układ struktury pracy doktorskiej, przez przyjętą metodologię badań po wyprowadzone wnioski, tak istotne dla kilku dyscyplin naukowych, potwierdzają umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez Doktorantkę.

Wniosek

Moim zadaniem rozprawa doktorska: *Polska rodzina transgraniczna jako środowisko wychowania dziecka w świetle literatury przedmiotu* autorstwa Pani Iwony Waldzińskiej spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim w dziedzinie nauk społecznych i dlatego pozwala na postawienie wniosku do Rady Dyscypliny Nauki Socjologiczne Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, aby dopuścić Panią mgr Iwonę Ewę Waldzińską do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Nadto uważam, iż wskazane zalety kwalifikują recenzowaną dysertację do druku w całości. Z całą pewnością ta nowatorska pozycja o niezwykle ważkich walorach poznawczych i dydaktycznych wzbudzi głębokie refleksje i zainteresowanie szerokiego grona czytelników.

Teiera Olearczyk